

6

Съмнение и чудо

Знам, че не обичаш да гледаш назад, но ще ти подхвърля някои твои стари цитати.

Наистина? Нужно ли е?

Не се притеснявай, не са от интервюта. Препрочитах твоята лекция „The Secret Life of the Love Song“ [„Тайният живот на любовната песен“] от 1998 г. В нея пишеш следното: „Актуализирането на Бог чрез любовната песен си остава основната ми мотивация като творец“. Така ли е още?

Да, предполагам, че е така. Както съм казвал, песните, които пиша днес, клонят към религиозните песни в най-широкия смисъл на думата. Те се гържат така, сякаш Бог съществува. По същество те обосновават самата вяра, макар че на моменти са амбивалентни и непоследователни относно съществуването на Бог. Предполагам, че в крайна сметка се опитвам да изтъкна идеята, че да си жив, има значение. Че сме някак духовно ценни.

Прочетох интервюто, което ми изпрати – онова с писателката Мерилин Робинсън. Смайващо интервю. Тя предлага идеята за религията като нещо по същество рефлексивно и съзерцателно – че размишляването за божественото е голяма част от това да бъдеш религиозен. С това наистина съм съгласен. Религията задава въпроса: „Ами ако?“. А за мен този въпрос посвоему е и напълно адекватен отговор. Нали разбираш какво имам предвид?

Мисля, че разбираш: че може да е достатъчно просто да размишляваме върху възможността за Бог?

Да. Точно това питат моите песни от известно време насам: „Ами ако?“. Един въпрос, необременен от отговор. Но от друга страна, религията не е особено ценна, ако не изпълнява някаква по-голяма функция, – благоденствието на групите.

Да, разбира се. Но ако просто останем при въпроса „ами ако“, това не отбавя ли, само по себе си, тягостта за съмнение, а и за чудо?

Да. Съмнение и чудо. Добре казано.

Това обаче е доста динамично – почти противоречиво.

Мисля, че единственият начин, по който мога напълно да се отдам на идеята за Бог, е да имам място за питане. За мен великият дар на Бога е, че Той ни предоставя място за съмнение. Поне за мен съмнението става енергията на вярването.

Съгласен съм, но то започва от предпоставката, че Бог съществува и ни позволява да се сътняваме, за което един атеист би казал, че по същество е сбъркано логически. Как би коментирал това?

Добре, Шон, откога вярата в Бог има нещо общо с логиката? Лично за мен тя е неразумността на понятното, онзи негов аспект, който противоречи на фактите и заради който опитът на вярата е неустоим. Смятам, че склонността към тези внушения на божественото, които за мен наистина съществуват, колкото и да са неуловими, изречени тихо и краткотрайни, разширява връзката ми със света, особено в творческо отношение. Защо да си отказвам нещо, което е очевидно полезно, просто защото няма смисъл? Това би било нелогично.

Определено интересен поглед към нещата. Рационалността на ирационалното. Добре де, это още един цитат от теб: „В крайна сметка за мен любовната песен съществува, за да загъвани агъчанието тежду нас и Бог, за да скъси разстоянието тежду преходното и божественото“.

Странно ми е да чуя този цитат. Дори не знам откъде се взе това есе, но мисля, че казаното е доста уместно. Песните имат особена сила. Наистина не познавам друга изразна форма, която да носи таква усещане за възвисяване, което може да предаде или да предизвика чувство за въздигащо богоговение – особено що се отнася до колективната сила на концерта.

Чудя се обаче колко дълго трае. Или колко преобразяваща е в действителност. Някак е трудно да се измери.

Може би „преобразяване“ като дума е малко проблематична, защото по същество преобразяване означава внезапна и подчертана промяна, и то такава, която носи усещане за постоянство. Ефектът на музиката не е непременно същият. По-скоро тя има способността да ни отведе, дори и само временно, до свято царство. Музиката звучи в копнежа, който мнозина от нас имат инстинктивно – зеещата празнина с формата на Бог. Тя е художествената форма, която може най-сполучливо да запълни тази празнина, защото ни кара да се чувстваме по-малко самотни в екзистенциално отношение. Тя ни кара да се чувстваме духовно свързани. Музиката дори може да ни отведе до място, където да се случи духовна промяна на съзнанието из основи. В най-добрия случай, тя може да призове едно свято пространство.